

وضعیت کشاورزی استان گیلان - سال ۱۴۰۱

توانمندی های استان:

استان گیلان با دارابودن اراضی کشاورزی مرغوب، ظرفیت بالای تولید سالانه محصولات کشاورزی، برخورداری از منابع غنی آبهای سطحی، موقعیت ممتاز جغرافیائی، مجاورت با دریا و نیز امکان تولید انواع محصولات کشاورزی با کیفیت، از جایگاه خاصی در بخش کشاورزی کشور برخوردار است.

وجود رطوبت نسبی بین ۴۰ تا ۱۰۰ درصد، کم بودن فصل خشکی در طول سال (حدود یک ماه از نیمه خرداد تا نیمه تیرماه) و نیز بارش باران در غالب اوقات از دیگر مزیت های استان می باشد. بیشترین ریزش باران در سطح دشت مربوط به شهر بندرانزلی و حداقل بارندگی در حوالی رودبار، لوشان و منجیل صورت می پذیرد. روزهای یخبندان کوتاه و پراکنده بوده و سرما به ندرت به زیر ۱- درجه میرسد. متوسط تعداد ساعات آفتابی استان ۲۱۲۹ ساعت (حدود ۸۹ روز) می باشد. تغییرات جوی صورت گرفته در سطح کشور، بر استان نیز تأثیراتی داشته، بطوریکه شاهد رگبارهای شدید باران، سیلابهای مخرب و گرمای حدود ۴۰ درجه نیز هستیم.

با توجه به این موضوع که استان با داشتن مساحت ۱۴۰۴۴ کیلومترمربع (۱۴۰۴۴۰۰ هکتار) فقط ۰.۹ درصد از مساحت کشور را به خود اختصاص داده و از نظر مساحت چهارمین استان کوچک کشور (بعد از البرز، قم و تهران) محسوب می گردد، اما با دارا بودن حدود ۳۰.۵ درصد کاربری کشاورزی (زراعی و باغی) نسبت به کل وسعت استان، رتبه چهارم را در بین استان های کشور داراست. هر چند تغییرات اقتصادی صورت گرفته در کشور (افزایش نرخ تورم و به تبع آن افزایش ارزش زمین)، باعث گردیده که تولیدات کشاورزی از صرفه اقتصادی برخوردار نبوده، با چالش تغییر کاربری اراضی کشاورزی مواجه ایم.

استان گیلان از قطب های مهم کشاورزی کشور است. مجموع مساحت اراضی کشاورزی آن حدود ۴۲۸۱۴۶ هکتار است که شامل ۳۱۰۱۱۹ هکتار اراضی زراعی و ۱۱۸۰۲۷ هکتار اراضی باغی است. وسعت مراتع ۲۴۴۹۸۶ هکتار و وسعت جنگل ۵۶۴۷۱۲ هکتار می باشد. نسبت مساحت جنگل، مرتع، اراضی زراعی و باغی به کل مساحت استان برابر ۸۸.۳۲ درصد است (۱۱.۶۸ درصد مساحت استان غیر قابل کشاورزی است).

نتایج آخرین طرح آمارگیری نیروی کار در استان نشان میدهد که سهم شاغلین بخش کشاورزی به کل شاغلین استان برابر ۲۷.۳ درصد است (کشور ۱۷.۷ درصد). این سهم در نقاط روستایی استان برابر ۵۳.۶ درصد (کشور ۴۹.۱ درصد) و در نقاط شهری استان برابر ۷.۹ درصد (کشور ۶.۱ درصد)، برای مردان استان برابر ۲۴.۳ درصد (کشور ۱۷.۲ درصد) و برای زنان استان ۳۷.۳ درصد (کشور ۱۹.۷ درصد) است.

بر اساس سرشماری کشاورزی سال ۱۳۹۳، تعداد کل بهره برداریهای بخش کشاورزی استان، برابر ۳۰۴ هزار بهره برداری است. از ۲۱۹۰۱۷ بهره برداری زراعی، تعداد ۱۹۰۱۰۴ بهره برداری به کاشت برنج اشتغال دارند. همچنین فقط ۵.۲ درصد بهره

برداریهای کشاورزی (۱۵۸۳۴ بهره برداری) توسط دارنده گان مدارک دانشگاهی و حدود ۶۰ درصد بهره برداریها (۱۸۲۵۷۰ بهره برداری) توسط بیسوادان و دارندگان مدرک ابتدایی و غیررسمی اداره میگردد.

در سامانه پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی برای سال ۱۴۰۱ مشخصات تعداد ۴۲۲ هزار بهره بردار ثبت شده است. همچنین سطح برداشت محصولات زراعی مهم استان ثبت شده در سامانه برای سال فوق عبارتند از: شلتوک ۲۳۶۰۰۰ هکتار، گندم ۱۲۸۰۰ هکتار، جو ۴۵۴۰ هکتار، هندوانه ۳۲۱۵ هکتار، بادام زمینی ۲۶۶۰ هکتار و سطح محصولات مهم باغی عبارتند از: چای ۲۲۰۴۰ هکتار، فندق ۱۵۷۰۰ هکتار، پرتقال ۱۴۷۰۰ هکتار، کیوی ۷۶۰۰ هکتار، زیتون ۹۶۰۰ هکتار و گردو ۲۴۵۰ هکتار.

میزان کل تولید محصولات کشاورزی استان ۳.۲۴ میلیون تن (متشکل از ۱۶۶۵۷۳۲ تن محصولات زراعی، ۷۶۱۸۶۳ تن محصولات باغی، ۶۱۹۴۷۲ تن محصولات دامی، ۷۱۴۵۲ تن آبزیان، ۵۶۸ تن پیله تر ابریشم و ۱۱۷۸۵۵ تن چوب و علوفه منابع طبیعی) با ارزشی بالغ بر ۱۰۴۳ هزارمیلیارد ریال (۱۰۴.۳ همت) است. از محصولات تولیدی سالم و ارگانیک استان میتوان فندق، چای، بادام زمینی و گل گاوزبان را نام برد.

میزان صادرات محصولات کشاورزی از گمرکات گیلان برابر ۳۰۰ میلیون دلار و میزان واردات برابر ۸۸۵ میلیون دلار است، از کل صادرات کشاورزی کشور از لحاظ دلاری ۷ درصد مربوط به صادرات از گمرکات گیلان و از کل واردات کشاورزی کشور از لحاظ دلاری ۵.۷ درصد مربوط به واردات از گمرکات گیلان می باشد. همچنین میزان سرمایه گذاری در بخش کشاورزی استان برابر ۱۲۱۱۴ میلیارد ریال است.

بر اساس آخرین آمار انتشار یافته (سالنامه آماری گیلان - سال ۹۹)، در سال ۱۳۹۷ سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی استان در تولید ناخالص داخلی استان برابر ۱۹.۷ درصد بوده است (ارزش افزوده این بخش به قیمت جاری ۱۰۵۲۳۳ میلیارد ریال بود). همچنین سهم کشاورزی استان در ارزش افزوده کشاورزی کشور حدود ۳ درصد است.

جمعیت دامی استان بالغ بر یک میلیون و ۲۷۸ هزار رأس (۸۳۰۹۷۸ رأس دام سبک و ۴۴۷۳۲۵ رأس دام سنگین) میباشد. میزان تولید گوشت قرمز در استان ۳۰۲۳۰ تن و میزان تولید شیر ۳۲۰۵۸۳ تن است.

تعداد ۹۷ واحد مرغ مادر با ظرفیت ۳.۷۶ میلیون قطعه و تعداد واحدهای مرغداری گوشتی استان ۹۳۱ واحد با ظرفیت حدود ۲۴.۱ میلیون قطعه در هر دوره می باشد. میزان تولید گوشت در مرغداریهای صنعتی برابر ۲۲۲.۸ هزار تن می باشد.

تعداد ماشین آلات کشاورزی موجود در استان بالغ بر ۱۲۰۵۵۴ دستگاه (شامل کمباین برنج ۴۶۶۶ دستگاه)، تراکتور (۹۶۴۹ دستگاه)، دروگر (۳۵۳۱ دستگاه)، خرمنکوب (۳۲۴۰ دستگاه)، تیلر (۶۲۹۲۳ دستگاه)، نشاءکار (۸۷۶۸ دستگاه)، سمپاش (۱۵۳۳۷ دستگاه)، گاوآهن (۵۳۴۶ دستگاه) و دیسک روتیواتور (۷۰۸۸ دستگاه)) است. ضریب مکانیزاسیون استان ۲.۴۳ اسب بخار در هکتار است.

میزان اراضی کشاورزی تجهیز و نوسازی شده برابر ۸۸۳۸۲ هکتار، سطح پوشش سامانه های آبیاری تحت فشار برابر ۲۶۰۷۱ هکتار (کم فشار ۱۰۴۰۶ هکتار، قطره ای ۱۱۱۱۴ هکتار و بارانی ۳۳۰۱ هکتار) و میزان راندمان آبیاری برابر ۴۳.۵۹ درصد است.

تعداد کارخانه های شالیکوبی استان برابر ۱۵۳۸ واحد، که تعداد ۱۴۲۵ واحد آن، فعال (تعداد ۱۱۳ واحد نیمه فعال) است. همچنین تعداد واحدهای دارای پروانه بهره برداری صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی برابر ۲۳۵۸ واحد با اشتغال ۱۵۱۴۲ نفر می باشد.

تعداد ۶۹ مرکز جهاد کشاورزی (شامل ۴۹ مرکز کددار، ۱۳ دفتر ترویج و ۷ مرکز مجازی) با ۳۹۰ نفر نیروی انسانی، به بهره برداران محصولات کشاورزی استان در تعداد ۲۸۵۶ آبادی خدمات ترویجی ارائه می دهند.

میزان تولید محصولات کشاورزی و جایگاه استان:

- ۱- تولید شلتوک (۱۱۰۴۵۵۱ تن) رتبه دوم کشور
- ۲- تولید بادام زمینی (۱۰۸۴۵ تن) رتبه اول کشور
- ۳- تولید برگ سبز چای (۱۱۲۳۸۱ تن) رتبه اول کشور
- ۴- تولید فندق (۲۲۳۰۱ تن) رتبه اول کشور
- ۵- تولید کیوی (۲۲۹۵۳۸ تن) رتبه دوم کشور
- ۶- تولید زیتون (۳۶۹۲۰ تن) رتبه چهارم کشور
- ۷- تولید مرکبات (۲۱۴۷۸۹ تن) رتبه پنجم کشور
- ۸- تولید گل گاوزبان (۴۸۰ تن)
- ۹- مرغ مادر گوشتی با ۹۷ واحد و ظرفیت ۳.۷۶ میلیون قطعه در هر دوره رتبه دوم کشور
- ۱۰- تولید گوشت قرمز (۳۰۲۳۰ تن) رتبه چهاردهم کشور
- ۱۱- تولید شیر و گوشت گاو بومی رتبه اول کشور
- ۱۲- تولید شیر (۳۲۰۵۸۳ تن) رتبه دوازدهم کشور
- ۱۳- تولید گوشت مرغ صنعتی (۲۲۲۷۶۳ تن) رتبه دوم کشور
- ۱۴- تولید گوشت سایر ماکیان (۱۳۰۵۰ تن) رتبه اول کشور
- ۱۵- تولید تخم مرغ (۲۲۹۵۰ تن)
- ۱۶- تولید گوشت شترمرغ حدود ۵۰ تن (در ۸ واحد تولیدی با ظرفیت ۸۲۰ قطعه)
- ۱۷- تولید جوجه یکروزه ۳۹۹ میلیون قطعه رتبه دوم کشور
- ۱۸- مرغ اجداد گوشتی در ۹ واحد تولیدی با ظرفیت ۳۴۱ هزار قطعه رتبه اول کشور
- ۱۹- تولید گوشت بوقلمون ۱۸۲۷ تن رتبه ۷ کشور (در ۱۸ واحد با ظرفیت ۹۳.۴ هزار قطعه)
- ۲۰- میزان کندوی زنبور عسل ۳۳۵۵۹۴ کلنی با تولید ۵۹۵۸ تن عسل رتبه چهارم کشور
- ۲۱- تولید و صید آبزیان ۷۱۴۵۲ تن (صید ۱۰۵۴۸ تن، پرورش ۶۰۸۹۶ تن در حدود ۶۲۰۰ واحد)
- ۲۲- تولید چوب صنوبر رتبه اول کشور (بیشترین تولید در شهرستان صومعه سرا)